

je prinesel letošnji koledar še življenjepisne črtice treh rodoljubov. Kakor lansko leto pogršamo i letos zanimivega „Razgleda po svetu“. Ta oddelek, ki ga ilustrirani koledarji drugih narodov tako izborno gojé, ne bi smel manjkati v koledarju „Družbe sv. Mohorja“. Dobro urejen, bi bil gotovo najbolj privlačni spis cele knjige. Tu želimo napredka! Vkljub tem nedostatkom je poučni del zanimiv. Manj nas je zadovoljil pripovedni del. — Mikavna je črtica „Popotnik“, spisal Ksaver Meško. O „Jetničarjevem Martinku“ in „Gosi sv. Martina“ se je ta ali oni nepohvalno izrazil in to največ radi ne posebno originalne misli, dasi se odlikujeta pisatelja po lepem slogu. Tudi s pesmicami je bolj slabo preskrbljen letošnji koledar, samo Meško in Neubaauer sta ostala njegova zvesta sotrudnika. Sploh se nam je pri presojevanju letošnjega koledarja vzbujala misel, da je letošnji letnik nekoliko zaostal za prejšnjim, dasi imenovani pisatelj Volc prav primerno poudarja pomen koledarja, češ: „Naše ljudstvo najbolj ceni koledar!“ In po pravici! Saj je koledar že od ustanovitve le-te za Slovence velevažne družbe znan po raznovrstni obliki in vsebini. Upamo, da bo izkušal društveni odbor upoštevati željo družabnikov in ugoditi vsestransko njihovim zahtevam ter strnil sorazmerno oboje: „utile et dulce.“

— dan.

Koledar za kmetovalca. I. letnik. Spisal in uredil dipl. agr. Jakob Legvart, državni nadzornik za mlekarstvo in strokovni učitelj za kmetijstvo na gospodinjski šoli v Ljubljani. To je nove vrste koledarsko podjetje, prav priročna knjižica, v kateri dobi kmetovalec tudi važnih poučnih spisov o živinoreji, mlekarstvu, vinoreji, lesoreji, poljedelstvu, lovu, o sadjereji, živinozdravilstvu in o zakonih. Knjiga je jako priročna. Manjka pa v nji oddelka o kmetijskem združništvu, brez katerega se dandanes taka knjiga ne more imenovati popolna

Mučeniki. Slika iz naše protireformacije. Napisal Ant. Aškerc. V Ljubljani 1906. — Aškerčev pesniški genij je že davno opešal, in Aškerc sam je kriv, da je tako, ker je vse njegovo mišljenje in prizadevanje naperjeno le na boj proti katoliški ideji. Aškerc hoče katoličane predstaviti kot besne fanatike, a ravno iz njegove knjige veje fanatizem, kakršnega ni poznal niti „temni“ srednji vek. Kajti le fanatizem apostatstva je zmožen napisati celo knjigo tako enolične, strankarske vsebine. Tendenca zija iz vsake vrste, in Aškercu je dobro vse, da se le dá porabiti kot zabavljica proti „papistom“.

Luteranstvo je nastopilo s kleveto in s psovanjem. Priporočal bi Aškercu in drugim Slovincem, ki nam slikajo luteranstvo kot zarjo omike, naj prečitajo strogo po virih sestavljeno Deniflovo knjigo „Luther und Lutherthum“; videli bodo, da je v onih izprijenih časih luteranstvo potegnilo nase ravno to, kar je bilo najslabšega in najbolj gnilega. Ravno v neizmernem in divjem nagnjenju k psovaju in obrekovanju, ki je bistveni znak vse luteranske polemične literature, se vidi, da ti ljudje niso bili reformatorji, ampak deformatorji nračnosti in vere. Samo sovraštvo proti vsemu, kar je katoliškega, jih je družilo, sicer pa niso imeli ničesar skupnega.

Tudi Aškercu je evangelij malo mar in logika ravno tako. On hoče, da bi mi imeli njegove luterane za mučenike, katoličane pa za rablje. A ta namera se mu je temeljito ponesrečila, kakor sploh vsa njegova „poezija“ zadnjih let. Vsakdo, ki prebere — s potrebnim premagovanjem — to knjigo, bo vzkliknil, da imajo Aškerčevi „mučeniki“ kaj malo mučeniškega na sebi. Ravno nasprotno! Tak „mučenik“ n. pr. razlaga svoj evangelij na smrtni postelji tako:

Kdor ljubi tebe, ti ga ljubi!
Življenja to uči modrost.
Kdor črti te, še ti ga črti!
Vse drugo, sin moj, je norost!
In kdor udari tebe enkrat
po licu levem, njega ti
po licu desnem mahni dvakrat
in še pripravljen stoj s pestmi!

Tak sirov nauk učé Aškerčevi „mučeniki“. Kako se morejo taki ljudje izigravati kot označevalci čistega evangelija? Ali ni njihovo mišljenje in delovanje v največjem nasprotstvu z evangelijskimi nauki? Aškerc, Aškerc, katoličani so boljši ljudje! Blasfemična je pesem, v kateri zahteva bolnik svete popotnice od luterana, da bi se — vina napil! Aškerc menda ne ve, da luterani sploh nimajo svete popotnice. Aškerc ni več pesnik, ampak le stihotvorec, in ravno tako tudi ni zgodovinar, ampak le agitator za odpad od katoliške vere. Trivialnosti in sirovih prizorov je vse polno v tej grozno pusti knjigi, kjerkoli jo odpremo. Kakšen „mučenik“ je na primer Jerom Stopistran! V družbi drugih takih „mučnikov“ se polasti cerkve. Tam gre na prižnico, se do nagega sleče, za njim vsi drugi, in potem plešejo v tej „mučeniški“ opravi celo noč in uganjajo v cerkvi ostudne orgije. Drugi dan tega „mučenika“ zapró, in Aškerc se huduje nad papisti in antikristi, ki ne spoštujejo Stopistranove misli svobodne! Gospod arhivar! Kaj bi pa vi naredili, če bi kdo v vašem uradu tako častil misel svobodno?

Samo cerkev naj trpi vsako podlost grdih odpadnikov!

Kaj bolj neokusnega še ni zagledalo belega dne v Slovencih, kot je ta čudni stvor here- tičnega fanatizma. Aškerc je postavil na čelo knjigi „Himno slovenskih heretikov“. In tu poje kakor kak plešoč derviš:

Heretiki smo smeli, krivoverci,
in kužna vam pismarjem smo pošast...
Preklinjajte nas, kámnajte, morite!
Vaš srd in črt je nam največja čast.

HRVAŠKA.

Nepredavana predavanja. Izdalo „Hr- vatsko katol. akademiško društvo „Hrvatska“ u Beču. Tiskara Kurykta u Krku. Cijena 1 K, poštom 1 K 10 v. Naročbe prejema g. Ivan Butković VII. Langegasse, 16. Beč. — Enajst vrlo zanimivih sestavkov je zbranih v lični brošuri, katero je pravkar izdalo hrvaško ka- toliško akadem. dijaštvo ter jo posvetilo pr- vemu svojemu dobrotniku dr. Antonu Mahničju, škofu krškemu. Ker kat. hrvaško dijaštvo še

GORIČICA PRI DOMŽALAH.

Ne, Aškerc, srda in črta nam ne zbuja- jo taki verzi, pač pa odkrito in globoko pomi- lovanje. Tako suho pripovedovanje brez iskricke poezije, prozaično in duhomorno, brez uma in srca, polno mrzlih fraz in ledenega, prisiljenega patosa, ponašanje s herezijo, v katero niti stihotvorec sam ne veruje — tak žalosten literaren pojav ne more zbuditi dru- gega kot obžalovanje in usmiljenje s stih- tvorcem... Krivi smo pa tudi sami, da so mogoče take „stihotvorbe“, ker smo dopustili, da so se doslej bavili s protestantizmom v Slovencih skoro edino le pisatelji s protika- toliško tendenco. Tu je treba izpremembe. L.

nima svojega glasila, ki ga pa kmalu dobi, kakor čujemo, nima primerne lista, v ka- terem bi objavljalo plodove sv. je pridnosti, se je odločilo, da izda svoje spise v posebni brošuri. Predavanja so to, ki še večidel niso bila predavana, kar nam pove naslov brošure. Tri predavanja, vzeta iz filozofije, niso sicer posebno globoka, vendar jako jasna in od- ločno pobijajo darvinizem, monizem oziroma hekeljanizem. Zelo zanimivi sta potopisni čr- tici: „Iz mog prvog putovanja“ in „Izlet na Vlašić“. V „Lutriji“ nam g. preda- vatelj pripoveduje o lotrijskem rokopisu, ki ga je našel pri neki družini. Ostala predavanja